

MEHNAT ORGANLARINING HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASI BO'YICHA FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH

Toshpolotov Sanjarbek Tohir o'g'li

325-guruh kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20589105>

Annotatsiya

Mazkur maqolada mehnat organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi faoliyati, mehnat munosabatlarida qonuniylikni ta'minlashning dolzarb masalalari, xodimlarning huquqlarini himoya qilish hamda mehnat qonunchiligi buzilishlarining oldini olish bo'yicha mavjud mexanizmlar tahlil qilingan. Shuningdek, xorijiy davlatlar tajribasi asosida mehnat organlari faoliyatini takomillashtirishga oid taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: mehnat organlari, huquqbuzarliklar profilaktikasi, mehnat qonunchiligi, mehnat inspeksiyasi, xodimlar huquqlari, bandlik, profilaktika, nazorat.

Kirish

Bugungi kunda mehnat munosabatlarini tartibga solish, fuqarolarning mehnat qilish huquqlarini himoya qilish va mehnat qonunchiligiga rioya etilishini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mehnat munosabatlarida yuzaga keladigan huquqbuzarliklar nafaqat xodimlarning huquqlari buzilishiga, balki ijtimoiy adolat va iqtisodiy barqarorlikka ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu sababli mehnat organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'yicha faoliyatini takomillashtirish, qonunbuzarliklarning sabab va shart-sharoitlarini aniqlash hamda ularni bartaraf etish muhim ahamiyat kasb etadi. Profilaktik chora-tadbirlarning samarali tashkil etilishi mehnat munosabatlarida qonuniylik va intizomni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Asosiy qism

Mehnat organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasidagi o'rni

Mehnat organlari mehnat qonunchiligi talablariga rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshiruvchi muhim davlat organlari hisoblanadi. Ularning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

mehnat qonunchiligiga rioya etilishini nazorat qilish;

noqonuniy mehnat munosabatlarini aniqlash;

ish beruvchilar va xodimlar o'rtasidagi nizolarni bartaraf etishga ko'maklashish;

mehnat muhofazasi talablariga rioya qilinishini ta'minlash;

huquqbuzarliklarning oldini olishga qaratilgan profilaktik tadbirlarni tashkil etish.

Amaliyotda eng ko'p uchraydigan mehnat huquqbuzarliklari qatoriga noqonuniy ishga qabul qilish, mehnat shartnomalarini rasmiylashtirmaslik, ish haqini o'z vaqtida to'lamaslik, mehnat muhofazasi qoidalariga rioya qilmaslik hamda majburiy mehnat holatlari kiradi.

Huquqbuzarliklar profilaktikasini takomillashtirish yo'nalishlari

Mehnat organlari faoliyatini takomillashtirish maqsadida quyidagi choralarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

1. Raqamli nazorat tizimini rivojlantirish

Elektron mehnat daftarchalari, onlayn monitoring tizimlari va raqamli nazorat mexanizmlarini keng joriy etish mehnat qonunchiligi buzilishlarini tezkor aniqlash imkonini beradi.

2. Huquqiy targ'ibotni kuchaytirish

Xodimlar va ish beruvchilar o'rtasida mehnat qonunchiligi bo'yicha muntazam seminarlar, davra suhbatlari va targ'ibot tadbirlarini tashkil etish huquqiy madaniyatni oshirishga xizmat qiladi.

3. Xavf tahliliga asoslangan profilaktika

Korxonalarda huquqbuzarlik sodir etish xavfi yuqori bo'lgan yo'nalishlarni aniqlash va ularga nisbatan profilaktik nazorat choralarini kuchaytirish lozim.

4. Jamoatchilik bilan hamkorlikni rivojlantirish

Kasaba uyushmalari, nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlik mehnat huquqlarini himoya qilish samaradorligini oshiradi.

Xorijiy tajriba

Rivojlangan davlatlarda mehnat huquqbuzarliklarining oldini olish bo'yicha samarali mexanizmlar joriy etilgan

Germaniya tajribasi

Germaniyada mehnat inspeksiyasi organlari korxonalarda muntazam monitoring olib boradi. Profilaktik ogohlantirish tizimi orqali qonunbuzarlik sodir etilishidan oldin ish beruvchilarga tavsiyalar beriladi.

Yaponiya tajribasi

Yaponiyada mehnat munosabatlarida nizolarni sudgacha hal qilish amaliyoti keng rivojlangan. Bu esa mehnat nizolarining kamayishiga xizmat qilmoqda.

Janubiy Koreya tajribasi

Janubiy Koreyada mehnat nazorati to'liq raqamlashtirilgan bo'lib, ishchilar o'z murojaatlarini elektron platformalar orqali yuborish imkoniyatiga ega.

AQSh tajribasi

AQShda mehnat standartlari bo'yicha maxsus inspeksiya xizmatlari faoliyat yuritadi. Mehnat qonunchiligi buzilgan holatlarda nafaqat jarima, balki profilaktik treninglar ham majburiy tarzda tashkil etiladi.

Xulosa

Mehnat organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bo'yicha faoliyatini takomillashtirish mehnat munosabatlarida qonuniylikni ta'minlashning muhim omili hisoblanadi. Profilaktik tadbirlarning zamonaviy axborot texnologiyalari asosida tashkil etilishi, huquqiy targ'ibotning kuchaytirilishi hamda xorijiy tajribalarning milliy amaliyotga joriy etilishi mehnat qonunchiligi buzilishlarining oldini olishga xizmat qiladi. Natijada xodimlarning huquq va manfaatlari yanada ishonchli himoya qilinadi hamda ijtimoiy barqarorlik mustahkamlanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi. – Toshkent, 2023.
3. O'zbekiston Respublikasining “Aholi bandligi to'g'risida”gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining mehnat munosabatlarini takomillashtirishga oid farmon va qarorlari.
5. International Labour Organization konvensiyalari va tavsiyalari.
6. Mehnat huquqi bo'yicha ilmiy-amaliy adabiyotlar va maqolalar.
7. Germaniya, Yaponiya, Janubiy Koreya va AQSh mehnat inspeksiyasi faoliyatiga oid xalqaro manbalar.